

חביצא**תלמוד בבלי מסכת מנחות דף עה עמוד ב**

אמר רב יוסף: האי חביצא דאית בה פירורין כזית - מברכינן עליה המוציא לחם מן הארץ, אי לית בה פירורין כזית - מברכינן עליה בורא מיני מזונות. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה? דתניא: היה עומד ומקריב מנחות בירושלים, אומר: ברוך שהחיינו וקימנו; נטלן לאכלן, אומר: המוציא לחם מן הארץ, ותנן: וכולן פתית' בכזית. אמר ליה אביי, ולתנא דבי רבי ישמעאל דאמר: מפרכן עד שמחזירן לסלתן, הכי נמי דלא מברך המוציא! וכי תימא הכי נמי, והתניא: ליקט מכולן כזית ואכלו, אם חמץ הוא - ענוש כרת, אם מצה הוא - אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח! הכא במאי עסקינן - בשעירסן. אי הכי, היינו דקתני עלה: והוא שאכלן בכדי אכילת פרס, ואי בשעירסן, שאכלו מיבעי ליה! **אלא הכא במאי עסקינן - בבא מלחם גדול. מאי הוי עלה?** רב ששת אמר: אפי' פירורין שאין בהן כזית. אמר רבא: והוא דאיכא תורתא דנהמא עליהו.

רש"י מסכת ברכות דף לז עמוד ב

חביצא - כעין שלניי"קוק, שמפררין בתוך האלפס לחם. בשערסן - כשחזר וגבלן יחד וחזר ואפאן.

רש"י מסכת מנחות דף עה עמוד ב

בשערסן - שקיבץ הפירורין ביחד וגוללן בידו וחברן והוי כזית. הכא במאי עסקינן - דיוצא בפירורין כגון שבאו מלחם גדול שעדיין הוא בעין הככר שבאו ממנו והוי חשוב ובר ברכה הלכך פירורין נמי שלקטן חשובין נינהו ומברך עליהן אבל המנחות שפירכן ולא נשתייר מהן דבר חשוב אימא לך דבעינן כזית והאי חביצא נמי דקאמר אי אית בה כזית וכו' אף על פי שבא מלחם גדול אי לא הוי הלחם בעין כזית לענין המוציא.

תוספות מסכת מנחות דף עה עמוד ב

חביצא - פי' בקונטרס תבשיל שקורין שליניקו"ק שמפררין בו פת וקשה מה ענין זה אצל מנחות שהבישול מבטלו כאן מתורת לחם ואי משום דטיגון דמנחה חשיבא כבישול דחביצא והא בסמוך מייתי עלה ליקט מכולן דליכא שום טיגון ועוד אמרינן בפרק כיצד מברכין (ברכות לז.) גבי חטה טחנה לשה אפאה ובשלה בזמן שהפרוסות קיימות מברך המוציא אין הפרוסות קיימות מברך בורא מיני מזונות משמע אין הפרוסות קיימות אפילו יש בהן כזית ועוד בסמוך דקאמר ולרבי ישמעאל דמחזירן לסולתן הכי נמי דלא מברך המוציא הכי בעי למימר דמברך וכי יש לך אין פרוסות קיימות יותר מזה ומפרש ר"ת דחביצא הן פתיתין דקין שמדביקין אותן על ידי דבש או על ידי חלב ושומן כעין טיגון של מנחה ובערוך פי' כעין חביצא דתמרי שפירר הפת בקערה ושופך מרק עליהן.

תוספות מסכת ברכות דף לז עמוד ב

אמר רבא והוא דאיכא עליה תורתא דנהמא - וכן קיימא לן דרבא בתראה הוא ולא בעינן שיהו בפרורין כזית כיון דאיכא תורתא דנהמא לענין המוציא ואפילו נתבשלו לפירוש רש"י והא דמשמע בירושלמי דפרוסות קיימות הן בכזית היינו לפי שכן דרך להיות תורתא דנהמא בכזית אבל פעמים דאפילו בפחות מכזית איכא תורתא דנהמא: תורתא דנהמא. נראה דהיינו כשנותני' הפרורין במים ואם המים מתלבנים מחמת הפרורין אזלא ליה תורתא דנהמא וכן היה רגיל רבינו דוד ממי"ץ ללבן פרורין במים בלילה כדי לאכלן בשחר בלא ברכת המוציא ובלא ברכת המזון שלא לאחר כדי שיתחזק ראשו ויוכל להגיד ההלכה.

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף נו עמוד א

...על כן נראה למורי הרב נר"ו שג' דינין חלוקים הם היכא שהוא מבושל אם יש בו בפרוסות כזית [מברך עליהם המוציא וג' ברכות ואם אין בפרוסות כזית] אף על גב דמיחזי דאיכא עליה תורתא דנהמא אינו מברך עליו אלא בורא מיני מזונות דכיון שהוא מבושל לא תואר לחם לו והיכא שאינו מבושל אלא שהוא מחובר ע"י דבש או מרק בלא שום בישול אם יש בפרוסות כזית מברך עליו המוציא אין בפרוסות כזית ואין בהם תואר לחם מברך עליהם במ"מ אבל אם יש בהם תואר לחם אף על פי שאין בהם כזית מברך עליהם המוציא והיכא שאינו לא מבושל ולא מחובר אלא שהוא פירורים לבדם אף על פי שאין בהם כזית ואין בהם תואר לחם שהן דקין ביותר מברך עליו המוציא וג' ברכות שכיון שהוא פת בפ"ע אינו יוצא לעולם מתורת פת וזה שלא כדברי רבינו חננאל ז"ל שאמר דמאי דאמרי' (דף לט א) דפת הצנומה בקערה מברך עליו המוציא דבדאיכא עליה תורתא דנהמא מיירי ולפי מה שכתבנו אין אנו צריכין לזה אלא כיון שהוא פת בפני עצמו ואינו מחובר בדבר אחר אינו יוצא מתורת לחם לעולם ומברכין עליו המוציא ושלש ברכות:

רמב"ם הלכות ברכות פרק ג

הלכה ח

הפת שפתת אותה פתים ובשלה ו בקדירה או לשה במרק, אם יש בפתיתין כזית או שניכר שהן פת ולא נשתנה צורתה מברך עליה בתחלה המוציא, ואם אין בהן כזית או שעברה צורת הפת בבישול מברך עליה בתחלה בורא מיני מזונות.

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

י (א) אמר רב יוסף חביצא אי אית בהו פירורים כזית וכו'. גם זה בפרק כיצד מברכין (לז): ופירש רש"י דחביצא היינו שמבשלים לחם מפורר בתוך האילפס והקשו עליו התוספות (ד"ה חביצא) ופירשו הם דחביצא היינו פירורים הנדבקים על ידי מרק או על ידי חלב וכל דבר הנדבק יחד קרוי חביצא וכן פירש הערוך (ערך חבץ) ולפירוש זה הסכימו ה"ר יונה (כו: ד"ה ולפיכך) והרא"ש (סי' י): והג' חילוקים שכתב רבינו בשם ה"ר יונה (כו: ד"ה על) כתבם הרא"ש (שם) וטעם חילוקים אלו משום דתניא התם (לז): הכוסס את החטה מברך עליה בורא פרי האדמה טחנה אפאה בשלה בזמן שהפרוסות קיימות בתחלה מברך המוציא ולבסוף שלש ברכות אם אין הפרוסות קיימות בתחלה מברך בורא מיני מזונות ולבסוף מעין שלש ומפרש בירושלמי (שם) שהפרוסות קיימות היינו שיש בהם כזית. ומכאן למדנו החילוק הראשון היכא שנתבשל הכל תלוי ביש בפרוסות כזית ולא שאני לן בין אית ביה תוריתא דנהמא ללית ביה: והחילוק השני היינו הא דחביצא דאמר רב ששת דאע"ג דלית בפרורין כזית מברך המוציא ושלש ברכות והוא דאיכא עלייהו תוריתא דנהמא ומשמע ודאי דכל דאית בהו כזית אף על גב דליכא עלייהו תוריתא דנהמא מברך המוציא כדבר יוסף דרב ששת להוסיף על דברי רב יוסף לברכת המוציא בא ולא למעט. ותוריתא דנהמא היינו שיהיה ניכר וידוע שהוא לחם: והחילוק השלישי הוא מסברא דכיון שהוא פת בלי תערובת שום משקה אינו יוצא מתורת לחם דעד כאן לא אמר רבא דבעינן דאיכא עלייהו תוריתא דנהמא אלא בחביצא שהפירורין מעורבין עם המשקה אבל היכא שהפירורין לבדם בלי שום תערובת אף על פי שהפירורין דקין ביותר לעולם שם לחם עליהם ומברכין עליהם המוציא ושלש ברכות. ודלא כרבינו חננאל שפירש דהא דאמרין בגמרא (לט.) פת הצנומה בקערה מברך עליו המוציא דוקא בדאיכא עליה תוריתא דנהמא: ודע שהחילוק הראשון כתוב בספרים שלנו בפירוש ה"ר יונה בענין אחר וזה לשונו היכא שהוא מבושל אם יש בפרוסות כזית אף על גב דמיחזי דאיכא עליה תוריתא דנהמא אינו מברך עליו אלא בורא מיני מזונות ונראה דטעות סופר הוא וצריך להגיה אם אין בפרוסות כזית ולישנא מוכח הכי דאם לא כן לא הוה ליה למימר אם יש אלא אפילו יש וק"ל: ופירוש רש"י דהאי חביצא מיירי בנתבשל כתבו המרדכי (סי' קיט) וזה לשונו תוריתא דנהמא תואר של לחם כלומר צריך שיהא בו מראה של לחם שלא יהא נימוח לגמרי אלא ניכר וידוע שהוא לחם והכי קיימא לן כרבא וכרב ששת דמברך ברכת המוציא וברכת המזון על פירורין שאין בהם כזית כיון דאיכא תוריתא דנהמא ואפילו נתבשלו כדפירש רש"י והא דלעיל שאין הפרוסות קיימות מוקי להו רב ששת בכלי ראשון ובשנימוחו כמו שמחלק לקמן גבי פת צנומה משם ראבי"ה (ברכות סי' קג) והלכות גדולות ע"כ. וגבי פת צנומה כתב (סי' קכו) פירוש פת יבשה שנתנה בקערה לשרות ובה"ג (ברכות פ"ו ז ע"ג) פירש דוקא צנומה בקערה דכיון דשדי עלייהו רותחין הוי ליה כלי שני אבל צנומה בקדרה דהוי ליה כלי ראשון אף על גב דאיתיה בעיניה נפק ליה מתורת לחם עכ"ל ולפי החילוקים שכתב רבינו בשם ה"ר יונה צריך לומר דבה"ג מיירי באין בפרוסות כזית ומשום הכי בכלי ראשון אף על גב דאיתיה בעיניה כלומר דאית עליה תוריתא דנהמא נפק ליה מתורת לחם דאם יש בפרוסות כזית מברך עליהם המוציא ואף על גב דלית ביה תוריתא דנהמא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קסח

סעיף י

(מט) חביצ"א, (ב) דהיינו פירורי לחם כד שנדבקים (נא) יחד על ידי מרק, (נב) <יב> אם כה נתבשל, * (נג) אם כו יש בהם (נד) כזית (נה) אף על פי שאין בו תואר לחם, מברך המוציא ובהמ"ז; * ואם אין בהם כזית, אף על פי (נו) כז שנראה שיש בו תואר לחם, (נז) אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו מבושל, אלא שהוא מחובר ע"י דבש או מרק, (נח) אם יש בפרוסות כזית מברך עליו המוציא, אפילו אין לו תואר לחם; ואם אין בהם כזית, (נט) אם יש בהם תואר לחם, דהיינו שהוא כח ניכר וידוע שהוא לחם, מברך עליו המוציא וברכת המזון; ואם אין בהם תואר לחם, מברך [כד] בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו לא מבושל ולא מחובר, <יג> אלא מפורר דק דק, אף על פי שאין בו כזית (o) ולא תואר לחם, מברך עליו המוציא ובה"מ. (וע"ל סי' קפ"ד כמה שיעור אכילה לברך עליה ברכת המזון).

סעיף יא

יש מי שאומר (סא) <יד> דפירורין שנותנין (סב) כט במים והמים מתלבנים מחמת הפירורין, (סג) אזיל ליה תוריתא (פירוש כאילו אמר תוריתא כלומר תואר לחם) דנהמא ל ואין מברך עליה אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש.

מגן אברהם סימן קסח

כח (פמ"ג) (מחה"ש) ניכר וידוע כו' - והמרדכי מסיים שלא נימוח לגמרי והרב"י השמיטו בכונה דהמרדכי ס"ל כרש"י דאע"פ שנתבשל מקרי תואר לחם אא"כ נימוח לגמרי אבל לדידן דס"ל אפי' לא נימוח לא הוי תואר לחם כשנתבשל א"כ ה"ה בלא נתבשל אם אינו ניכר שהוא לחם לא מקרי תואר לחם ועס"י ב: ודע דכל הני אפי' קבע סעודתו עליו מברך במ"מ כיון דלאו פת הוא כלל ועס"ו, אמרי' בגמ' אם פירר הלחם עד שמחזירו כסולת ואח"כ חזר וגבלם יחד וחזר ואפאם צריך לברך המוציא אפי' ליכא תוריתא דנהמא דהא מקרי פירורין שיש בהם כזית לר"י ובכזית לא בעי תואר לחם ומשמע שם אפי' מטוגנים בשמן בתחלה דומיא דמנחות וכמ"ש התוספות בברכות דף ל"ז וא"כ אותם שעושין פרימזלי"ך מלחם מפורר או מלחם שרוי במים צריך לברך המוציא כיון שתחילתו היה לחם לא נפק מתורת פת עד שאין בכל אחד כזית ואף על גב דלפי מ"ש הב"י להרמב"ם אם עברה צורת הפת לגמרי בבישול אפי' אם יש בהן כזית אינו מברך המוציא מ"מ הא לא קי"ל הכי כמ"ש בש"ע ומ"מ אם עירב בהן קמח וטגנן בשומן או לשו בהן צ"ע [ועס"י ג] אם נלך אחר הרוב, ומיהו אותן המטוגנים פרוסות שלימות פשוט דמברך המוציא וכמ"ש פה בש"ע, ובכ"ה כתב בשם רש"ך ח"א קס"ב הסופגנים שעושין ממצה כתוש מעורבים בבצים מטוגנים בשמן אף על פי שבעודה כתוש צריך לברך המוציא מ"מ כשחברו במים ובבצים נשתנה ומברך במ"מ וכ"ש אחר הטיגון עכ"ל וצ"ע:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קסח ס"ק כח

(כח) ניכר וידוע. עיין מ"א. לרש"י חביצא ברכות ל"ז ב' מבושל ואין כזית מהני תאר לחם, אף על גב דאי אפשר שיהא ניכר ממש בבישול, אלמא כל שלא נימוח לגמרי ויש היכר קצת הוה תאר לחם. מה שאין כן לדידן כפירוש התוספות [שם ד"ה חביצא] בחביצא בלא בישול בעינן דווקא ניכר ממש, הא כל שהפסיד קצת לא מקרי תאר לחם, ומשום הכי בבישול אם אין פרוסות קיימת, שאין כזית, אף על גב שיש קצת תאר לחם לא מהני. ועיין ב"י [קמח, א ד"ה אמר וד"ה ופירוש] וברכות ל"ז ב' ברש"י ותוספות ותבין. ועיין סעיף י"ב, פת בין אדום שנצבע תו לא הוה תאר לחם, יע"ש. ועיין פרישה [אות ד] מה שכתב תורייתא דנהמא שאין נימוח לגמרי, כן כתב המרדכי, וזה ששלל המ"א, יע"ש. ומכל מקום אותם לחמים שעושיין ליום טוב וצובעין עם מי זאפרי"ן, אפילו אין בפרוסה כזית מברך המוציא, ושאיני כאן דשרוי קצת בין אדום אף על גב דלא נתלבן היין מהפת. ואפשר בלחם זה אם נשרה קצת בין לבן נמי אין בו תואר לחם, וצ"ע. ומצה מפוררת שלשה בביצים ועשאן עיגולים שקורין קניידלי"ך, דעת המ"א אם גדול כזית מברך המוציא וגם ברכת המזון, וראייתו מברכות ל"ז ב' דרב יוסף אמר פירורין שיש כזית מברך המוציא אף על גב דלית תאר לחם, ומנא אמינא ממנחת עומר כו', ופריך לרבי ישמעאל דמחזירן לסולת אפילו הכי מברך המוציא, (בשער מן) [בשערסן], שגבלן ואפאן כפירוש רש"י שם, דאלמא גיבול משויא להו כזית ודבק טוב יותר מבישול (עיין ט"ז ס"ק י"ב), ולרב יוסף כזית אין צריך תאר לחם. ומה שכתב ואפאן וכן מה שכתב וטגנן, יראה דלאו דוקא, הוא הדין קניידלי"ך שבישולן בקדירה אח"כ, הואיל דלישה זו משויא לה חיבור טוב כפרוסה שיש כזית אפילו בישולן אח"כ ואין תאר לחם כלל מברך המוציא. ומה שכתב אף על גב דלפי מה שכתב להרמב"ם אם עברה צורת הפת לגמרי כו', היינו פירוש מהר"ר יוסף פאס"י ז"ל ומהר"ר יהודא ו' שוש"ן ז"ל בב"י [שם ד"ה והרמב"ם] פירשו דברי (הרמב"ן) [הרמב"ם] [דסובר כתוספות, רק היכא דעבר לגמרי צורת הפת לא מהני כזית, מכל מקום הא בשו"ע לא כתב כן רק היכא דיש כזית אף על פי שלגמרי עבר דסתמא כתב. ומה שכתב "דומיא" דמנחות דליקט כזית מחמשת מינים קאי, ומכל מקום דומיא דמנחות, עיין תוספות שם [ד"ה] לקט. והוי יודע כזית בבישול אף שמפרר אחר הבישול לפירורין דקין כיון דהבישול לא מפיק מלחם שהיה בעת בישול כזית תו אח"כ וכשמפרר דק דק לא מגרע, כמו פירורין בלי חביצא, והוא הדין קניידלי"ך כהאי גוונא אף שמפררין אח"כ, וצ"ע בכל זה. ואגב גררא מה שכתבו התוספות שם ד"ה חביצא מנחות נטגנין בשמן, איני יודע מה הוא, אם קודם שפותת וכנראה ממרוצת דברי המ"א מה בכך, דאחר פתיתה לא נטגנין. ועיין בר"מ פרק י"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו' אחר פתיתה יוצק שאר שמן, לא נטגנין אח"כ, ויצדק לתוספות והר"ר יונה [שם כו, ב ד"ה ולפיכך] חביצא ע"י מרק כו'. ומכל מקום הקשינו בחדושינו [ראש יוסף שם ד"ה גמ'] מה פריך ליקט מכולן, לפירוש התוספות ד"ה ליקט דאחמשת מינים קאי בלא שום משקה כולי עלמא מודים, זהו הדין השלישי בשו"ע, וצ"ע. והא דאמר התם מברך המוציא אף על גב דפת כסנין הוא כבסעיף ז', י"ל בקבע סעודתיה עליה:

משנה ברורה סימן קסח

(מט) חביצ"א וכו' - אקדים לזה הסעיף הקדמה קצרה והוא דיש בזה שלשה אופנים. א) פת שפירר לפירורין ובשלו תלוי בזה אם הפירורין גדולים שיש בהם כזית לא נתבטל מהם שם פת אפילו אם ע"י הבישול אזל מהם תואר לחם ואם אין בהם כזית אפילו אם נראה שיש עליהם תואר לחם מברך במ"מ דשם תבשיל עליהם. ב) אם לא בשלו רק שפירר בקערה ונתחברו הפירורין יחד ע"י דבש או מרק אם יש עדיין עליהם תואר לחם מברך עליהם המוציא אפילו אם אין בהפירורין כזית ואם אין בהם תואר לחם מברך עליהם במ"מ א"כ היה בהפירורין כזית וכנ"ל לענין בישול. ג) כשלא בישל וגם לא נתחברו הפירורין יחד ע"י משקה אפילו אם הפירורין דקין כסולת מברך עליהם המוציא דשם פת עליהם ועתה נבאר את הסעיף בעזה"י:

(נ) דהיינו פירורי לחם שנדבקים - בנתבשל אין נ"מ בין נדבקין או לא ונקט זה משום אופן השני דמיירי בלי בישול:
 (נא) יחד - וה"ה אם היו [מה] רק שרויים בתוכו הרבה [מן] עד שנתלבן המים עי"ז דינו כמו נדבקין יחד וכדלקמיה בס"א:
 (נב) אם נתבשל וכו' - היינו שנתן הלחם בכלי ראשון כשעמד על האש או עכ"פ שהיה היד סולדת בו אבל בכלי שני [מז] לא חשיב בישול ודינו כמו באופן השני דאם יש בו תואר לחם מברך המוציא אף בפחות מכזית [ודוקא אם לא נתלבן המים ע"י הלחם אבל אם נתלבן המים כדרך שמצוי כשנשרה פת במים חמין מבואר בס"א דעי"ז נחשב הפת כאין בו תואר לחם] ואם הניח הפירורין בקערה ועירה עליהם רותחין מכלי ראשון כתבו האחרונים דספק הוא אם יש לו דין בישול או לא וע"כ אם אין בפירורין כזית ויש בו תואר לחם יברך על פת אחר תחלה:
 (נג) אם יש בהם וכו' - ל"ד בכולם אלא אפילו אם יש כזית [מן] בחדא פרוסה ג"כ מברך עליה המוציא ובהמ"ז וממילא יכול לאכול השאר הקטנות ג"כ:

(נד) כזית - ר"ל בהפרוסה עצמה שמברך עליה היה בה כזית [מט] מקודם ולא נפחתה משיעור זה ע"י הבישול [נ] ולא מצרפינן לה מה שנתדבקה עם חברותיה [נא] או שנתפחה ע"י המשקה:
 (נה) אף על פי שאין בו וכו' - דכיון שיש בהם כזית לא נתבטל ממנה שם לחם:
 (נו) שנראה וכו' - דכיון שנתבשל אינו חשוב תואר לחם. ואם לא בשלם בקדירה אלא טיגנס במשקה במחבת משמע ממ"א סקל"ו דלא הוי כבישול ומהני ביה תואר לחם כמו לקמיה באופן השני ולפי דעת שארי האחרונים שם [נב] אין הכרח לדבריו והנכון שבטיגון לא יאכל בשיש בו תואר לחם כ"א בתוך הסעודה. וכ"ז בשאין בהם כזית אבל אם טיגן פרוסות שיש בהם כזית אפילו אזל ליה התואר לחם פשוט דמברך המוציא וכנ"ל בבישול וכ"ש בזה:
 (נז) אינו מברך וכו' - דע דבכל הני שנזכר בסעיף זה ובסעיפים שאחריו אפילו קבע סעודתו עליהם ואכל כדי שביעה מברך במ"מ ואחריו מעין שלש משום דלא הוי בכלל לחם כלל רק כמיני קדירה בעלמא:
 (נח) אם יש בפרוסות - היינו אפילו באחת מהן וכנ"ל:

(נט) אם יש בהם וכו' - הטעם דעדיף בזה מאופן הא' דכיון שלא נתבשל תואר לחם שלו חשיבא שהוא ניכר וידוע יותר ומש"כ וברכת המזון היינו כשאכל כמה פירורין עד שיעור כזית. אם פירר הלחם עד שהחזירן לסולת ואח"כ חזר וגבלן בשומן וכיו"ב [שאנו קורין בלשוננו קנידלי"ך או חרענזלי"ך] עיין במ"א מה שכתב בזה והסכמת [נג] הרבה אחרונים דאם בישלן בקדירה או טגנם במחבת במשקה דחשיב כבישול אף שיש בכל אחת כזית ויותר מברך עליהם במ"מ [ואפילו אם אכל הרבה] וכן הוא מנהג העולם ואם אפאן נכון שלא יאכלם כ"א בתוך הסעודה אלא א"כ נילוש ברוב שומן או דבש דאז מברך עליהם במ"מ וכדלעיל בס"ז בהג"ה ואם גיבלן במים לבד ואפאן יש עליהם דין פת גמור:

(ס) ולא תואר לחם - היינו שע"י שהוא מפורר דק דק כסולת לא מינכר עליו תואר לחם והטעם דכיון שהוא פת בפני עצמו ואינו מחובר אינו יוצא לעולם מתורת לחם [נד] ועיין באחרונים שהסכימו דאפילו שרה הפירורין במים כיון שלא נתחברו יחד אינו יוצא מתורת פת ודוקא אם שרה זמן מועט אבל אם שרה הפירורין בתוכם עד שנתלבנו המים עי"ז מבואר בסעיף שאחריו דמברך עליו במ"מ וברכה מעין שלש:

(סא) דפירורין שנותנין וכו' - היינו [נה] כשאין בהם כזית דאלו יש בהם כזית א"צ תואר לחם כמש"כ בסעיף הקודם:

(סב) במים - והנותנים [נו] חתיכת פת שמיבשין על הגחלים בשכר [שקורין פעניץ] ואין בהם כזית והשכר מתלבן ע"י השריה נמי דינא הכי דמברכין עליהם במ"מ ואם נתן רק מעט לחם דק לתוך השכר חם כדי שיתן בו טעם ולא בשביל אכילה אינו מברך [נז] רק שהכל על השכר דהוא העיקר והלחם אין בו ממשות ודבר חשוב:

(סג) אזיל ליה וכו' - ואף דמבואר בסוף סעיף הקודם דפירורין שאינם מבושל ולא מחובר אפילו אם אין בהם תואר לחם מברך המוציא [ואפילו היו שרויים במים כמש"כ שם] [נח] דוקא התם שלא נשתנה צורת הפת בעצם כלל שנשרה במים רק זמן מועט ומה שלא מינכר בו תואר לחם הוא רק מפני קטנותו משא"כ הכא שנשרה הרבה במים עד שנתלבנו המים עי"ז הוא סימן שנפסדה צורתה ע"י השריה ואבד ממנה שם לחם:

ביאור הלכה סימן קסח

* אם יש בהם כזית וכו' - עיין במ"ב ועיין בפמ"ג שמסתפק אם אחר בישול היה כזית ואח"כ פיררו לפירורין קטנים אם נימא כיון שהיה בעת בישול כזית תו לא נפקע מיניה שם לחם ע"י מה שהמעיטו לפחות מכזית:

* ואם אין בהם כזית וכו' - נ"ל דאפילו אם ימצא שם איזה חתיכה שיש בהם כזית מ"מ הפירורין הדקין שאין בהם כזית לא נגררו בתרייהו וכשאוכלם לבדם מברך עליהם במ"מ:

שער הציון סימן קסח

(נב) וגם מתלמידי רבנו יונה מוכח קצת גם כן דטיגון ובישול חדא היא, ולמסקנא שמפרש כהערוך מיירי הגמרא רק בחבור בעלמא על ידי דבש ומרק ובלי שום בישול וטיגון כלל, ובזה הוא דמהני תאר לחם. אכן מסוגית הש"ס שם בדעת אב"י משמע דסבירא לה דטיגון לא הוי כבישול [עיין בתוספי הרא"ש שם], ולכאורה משמע שם בגמרא דרב ששת ורבא בשיטתא דאב"י קיימי, דבמנחות מברכין עליה המוציא אף בפחות מכזית משום דאיכא עליה תוריתא דנהמא, עיין שם, וצריך עיון למעשה: